

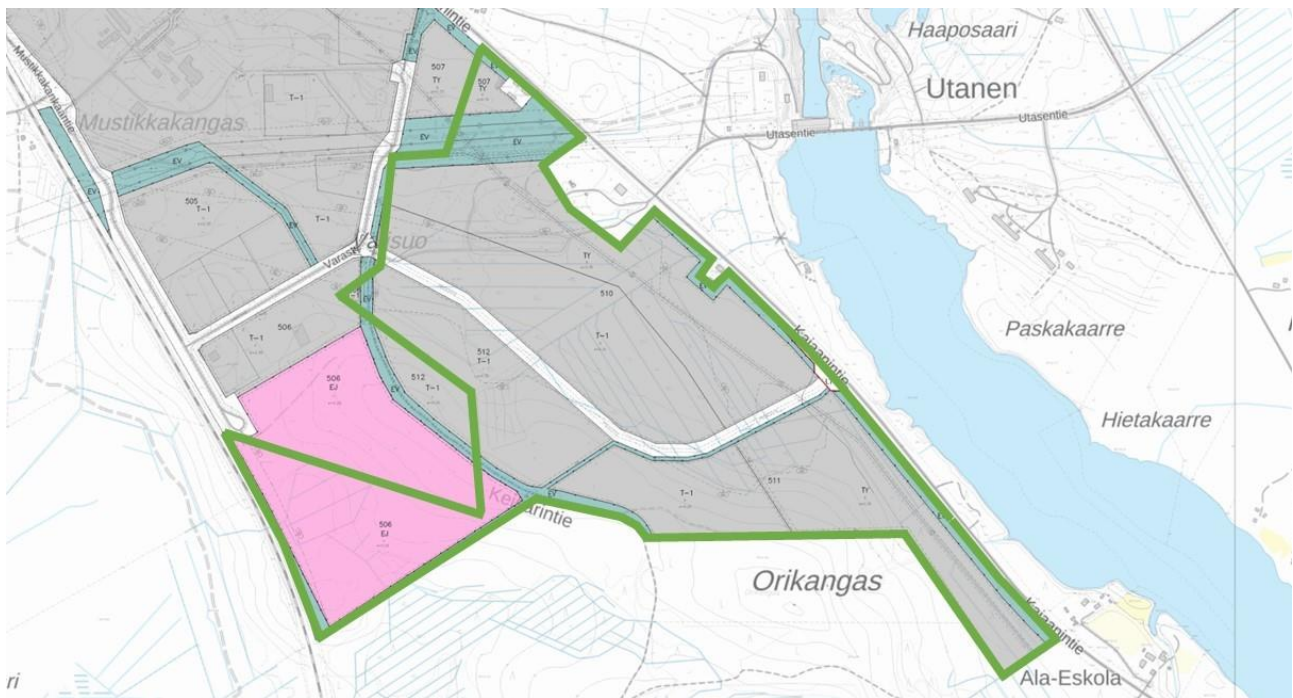
Loppuraportti

Avustushaku vihreän siirtymän investointihankkeiden edistämiseksi

Tiivistelmä

Utajärven Mustikkakankaan teollisuusalue on viime vuosina ollut vahvasti laajenemassa. Laajenemisen tarve on johtunut etenkin siitä, että vihreän siirtymän yritystoiminta on vaatinut lisää tilaa. Ympäristöministeriön myöntämän avustuksen kohde oli laajennuksen mahdollistaminen asemakaavoituksen osalta.

Kaavoitus siihen liittyvine selvityksineen suoritettiin hankehakemuksessa kuvatun laadintaprosessin mukaan. Kaavasta tuli lainvoimainen 21.11.2024. Täten kaavoitus valmistui hankehakemuksessa esitetystä aikataulusta. Kaava-alue näkyy kartassa Kartta 1.

Kartta 1: Avustuksen kohteena ollut asemakaava-alueen laajennus. Laajennus on rajattu vihreällä. Pinkki EJ alue on varattu kiertotalouden toiminnalle.

Avustuksen kohteena ollut asemakaava-alueen laajennus on jo ryhdytty kytkemään toiminnallisesti viereiseen, jo toiminnassa olevaan teollisuusalueeseen. Kytkeä tapahtuu ensi vaiheessa kaavatiellä, jota suunnitellaan parhaillaan konsulttityönä. Kaavatiien rakentamisessa käytetään jätteenpolton pohjakuonaa hiekan sijaan MARA asetuksen mukaisesti.

Kuten hankesuunnitelmassa kuvattiin, laajennusalueelle pyritään toteuttamaan vihreän siirtymän investointihankkeita. Ajankohtainen toimenpide on kiertotalousalueen (Kartta 1) perustaminen. Yhteistyökumppani yritys on hakenut tähän AVI:n ympäristölupaa. Kiertotalousalueella tullaan jalostamaan kiertotalouden tuotteita.

Kiertotalousprosesseissa aiotaan hyödyntää paitsi paikallisesti tuotettua sähköä (Vierivoima) myös paikallisesti syntyvää hukkalämpöä, esim. kuivatukseen. Hukkalämpöä tulee syntymään etenkin vihreän vedyn tuotannossa (ks. alempana), sillä noin kolmasosa elektrolyysiin käytetystä sähköstä muuttuu lämpöenergiaksi.

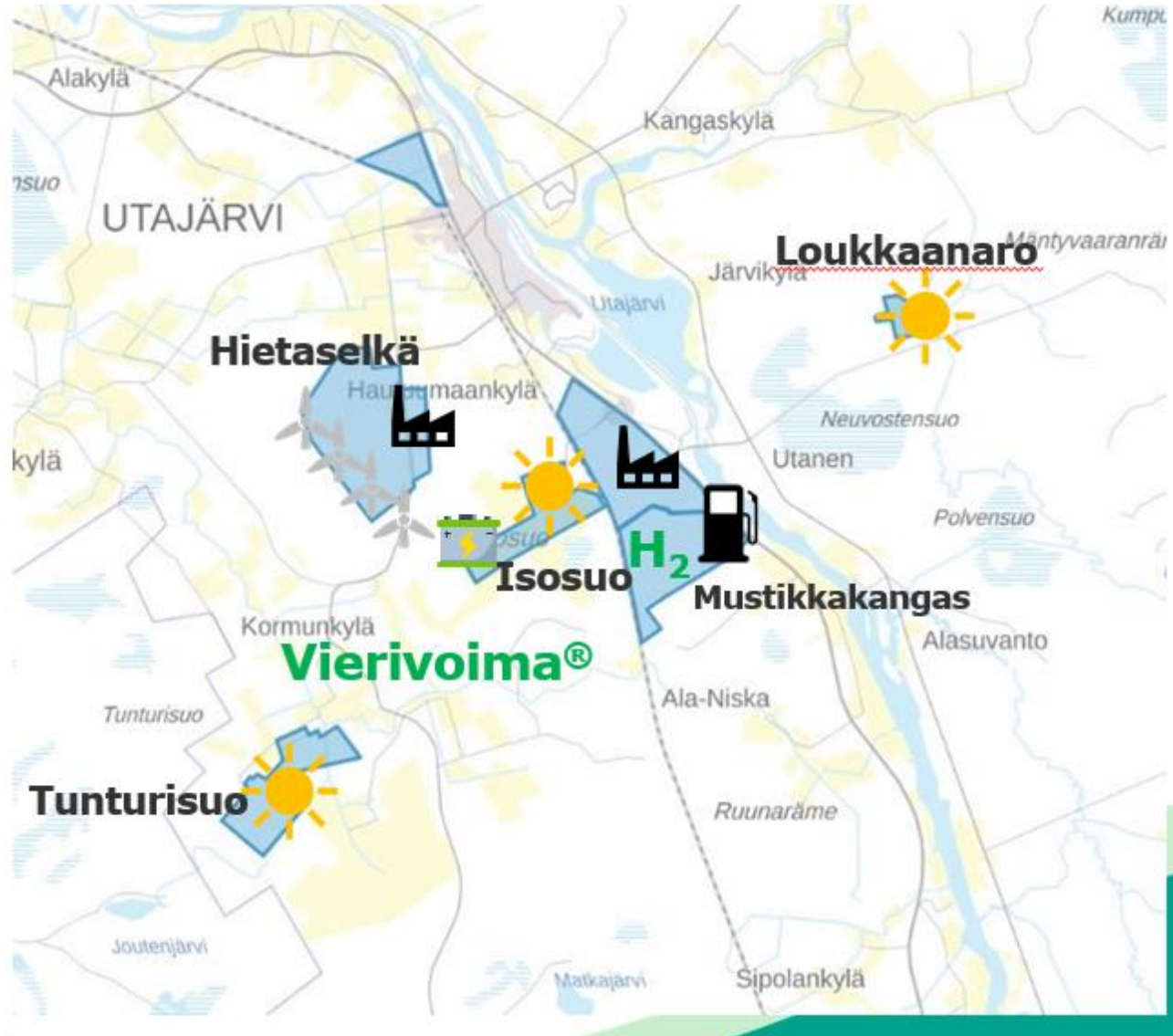
Laajennusalueelle suunnitellaan myös vedyn tankkauspiste ja sähköpolttoaineiden tuotantoa. Jossain vaiheessa esillä ollut datakeskus hanke ei näillä näkymin toteudu, koska datakeskus ei sovi Mustikkakankaan kokonaisuuteen.

Mainittakoon vielä, että Utajärven kunta on ryhtynyt kaavoittamaan vielä toisenkin laajennuksen (Mustikkakangas 3 alue), joka tulee sijoittumaan hankealueen eteläpuolelle. Mustikkakangas 3 toteutetaan T/Kem-alueena, tavoitteena vihreän vedyn tuotanto ja jalostus. Tähän mahdollisuuteen on tarttunut VetyAlfa, joka on käynnistänyt [Mustikkakankaalle sijoittuvan vihreän vedyn jalostamohankkeen](#).

Vetytuotannon ja muun sähkötarpeen kattamiseksi on parhaillaan rakenteilla kaksi aurinkopuistoa:

- Isosuo
 - rakennusaika 2024 - 2026
 - valmistuttuaan puisto tuottaa 94 GWh uusiutuvaa aurinkosähköä vuodessa
- Loukkaanaro
 - rakennusaika 2024 - 2025
 - valmistuttuaan puisto tuottaa 20 GWh uusiutuvaa aurinkosähköä vuodessa

Kaavoitus on käynnissä Hietaselän lähien energia-alueelle, jonne sijoittuu neljä tuulivoimalaa sekä noin 100 MWp aurinkovoimaa (energian hybridituotantoalue). Hietaselkä on Utajärven Mustikkakankaan teollisuusalueen läheisyydessä. Lopputuloksena saadaan laaja teollisuusalue, jonka sähkökäyttö perustuu pitkälti vähäpäästöiseen, paikallisesti tuotettuun sähköön (Kartta 2). Rahoituksen avulla toteutunut laajennus tulee olemaan tärkeä osa tätä kokonaisuutta.

Kartta 2: Mustikkakankaan teollisuusalue lähialueineen. Alueella tuotetaan uusiutuvaa sähköä, joka käytetään paikallisesti joko sellaisenaan tai jalostetaan eteenpäin esim. vihreäksi vedyksi.

Hankkeen tausta ja tavoitteet

Utajärven teollisuusalue on keskeisessä roolissa kuntatason vihreän siirtymän (yritys)toiminnan toteutusalueena. Muun muassa kiertotalous, biohiilen tuotanto (käynnistyi Utajärvellä vuonna 2023) sekä uusiutuvan sähkön paikallinen tuotanto ja kulutus (Vierivoima-konsepti) ovat olleet erittäin vahvassa kasvussa, mikä on vaatinut nykyisen asemakaavan laajennuksen.

Laajennus on vaatinut hankkeen kohteena olleen kaavoitustoiminnan siihen liittyvine selvityksineen. Hankkeen tavoitteena oli toteuttaa kaavoitus hankehakemuksessa esitetyn laadintaprosessin ja aikataulun mukaisesti.

Hankkeen osapuolet ja toteutus

Kyseessä oli Utajärven kunnan hanke, jonka toteutukseen osallistui useampi konsultti. Hankerahoitus haetaan yksinomaan konsulttifirmojen kustannuksiin.

Hankkeen tulokset

Kaavoitus ja selvitykset saatiin tehtyä hankehakemuksessa kuvatun laadintaprosessin ja aikataulun mukaisesti.

Hankkeen kokonaisbudjetti ylittyi noin vajaan 10 000 euron verran. Tämä osuus maksetaan kokonaisuudessaan Utajärven kunnan varoilla. Budjetin ylitykseen vaikutti mm. Keisarintiellä sijaitsevan arkeologisen esiintymän tarkempi selvitystyö, jonka museovirasto määräsi tehtäväksi.

Hankkeen vaikuttavuus

Utajärven teollisuusalue on ollut vahvassa kasvussa ja laajennusosuuden kaavoitus oli välttämätön. Laajennuksen keskeisin tarkoitus oli vihreän siirtymän mukaisen yritystoiminnan mahdollistaminen, ja alueelle on tulossa mm. kiertotalous, vihreän energian jalostaminen, vedyn tuotanto ja jalostus, vedyntankkaus sekä biohiilitoiminnan laajentumisen mahdollistaminen.

Vihreän siirtymän hankkeiden kokoluokka on investointeina todella merkittäviä. Työllisyysvaikutukset ovat suuret niin rakentamisvaiheessa kuin alueelle tulossa olevan yritystoiminnan (pitkäaikainen työllisyys) osalta.

Utajärven kunta on jo vuosia tehneet systemaattisesti töitä vihreän siirtymän kokonaisuuden parissa, jossa ennakoiva kaavoitus ja maankäytön suunnittelu on ollut keskiössä. Tämän ansiosta [Utajärven kunta voitti hiljattain Energiamurros edistäjä 2024 -kilpailun](#).

Talousraportti

Kuten yllä todettiin, budjetti ylittyi jonkin verran. Rahoitusta haettiin konsulttitöihin, ja jälkimmäisten töitten kustannusjakauma kuvataan maksatushakemuksessa.

Suosituksukset tulevia hankkeita varten

Avustus on ollut hyvin tärkeä kuntatason vihreän siirtymän (yritys)toiminnan mahdollistamiseksi. Avustus käytettiin kokonaan alan konsulttipalveluiden maksamiseen.

Utajärven kunta on hankkeessa kaavoittanut ainoastaan omistamiaan maa-alueita. Tämä on merkittävä seikka kaavoitettujen alueiden käyttöön saamisessa.

Konsultit tekivät tehokasta ja laadukasta työtä, minkä ansiosta Utajärven kunta pystyi keskittymään muun muassa viestintään ja kaavoitusprosessin vaatimaan päätöksentekoon.